

A. STECOVÁ
Prešov

**CHARAKTERISTIKA VYBRANÝCH
GRAMATICKÝCH POSTUPOV PREKLADU
(NA MATERIÁLI OBCHODNO-PRÁVNÝCH TEXTOV)**

УДК

Стецова А. Характеристика выбранных грамматических способов перевода (на материале экономических и юридических текстов); 11 стор.; кількість бібліографічних джерел – 9; мова словацька.

Анотація. У статті коротко характеризуються основні типи граматичних перекладацьких трансформацій, що зустрічаються в текстах економічного та юридичного змісту. Способи перекладу ілюструються на основі матеріалів, вибраних з договорів.

Ключові слова: граматичні способ, перmutація, експансія, редукція, дослівний переклад, модуляція.

Ekonomicko-právne texty, rovnako ako každý iný druh odbornej komunikácie má svoje nezameniteľné a charakteristické črty, ktoré ho vyčleňujú z radu ostatných špecifikácií. Jednotlivé kontúry, ktoré sú príslušné len textom daného typu, nachádzame nielen na úrovni lexikálnej či gramatickej, ale aj na úrovni, ktorá zaberá škálu prekladateľských postupov.

V procese analýzy prekladu vybraných typov textov sa dotýkame aj takých kategórií ako textové a kontextové jednotky. Pri kontextových jednotkách ide vo všeobecnosti o realizáciu prekladovej činnosti a s ňou spojenou metódou riešenia prekladateľských problémov na úrovni textovej jednotky. Riešenia prekladateľských problémov nám umožňujú zvolenie vhodného prístupu v translačnom procese, ktorého výsledkom je plne funkčný a do istej miery aj totožný druhotný text (preklad) voči textu originálu.

Prekladateľské postupy sa všeobecne delia na postupy na úrovni lexiky a gramatiky. Práve druhé spomenuté budú predmetom charakteristiky v danom príspevku.

Prekladateľské transformácie na úrovni gramatiky spočívajú v reorganizácii štruktúry vety v procese prekladu v korešpondencii s úzom jazyka prekladu. K takýmto postupom, ktoré sa uplatňujú pri preklade predmetných materiálov radíme nasledujúce translátologické postupy:

Doslovný preklad – je jedným z množstva prekladateľských postupov, pri ktorom sa syntaktická štruktúra originálu transformuje do absolútne analogickej štruktúry textu prekladu. Avšak, ako uvádza A. V. Fiodorov (1983, s. 131) «Každý pokus o doslovný preklad textu alebo jeho časti má za následok jeho úplnú, alebo čiastočnú nezrozumiteľnosť a nejasnosť obsahu» (prel. A. S.). Tento jav Fiodorov nazýva «переводческим стилем» (prekladateľským štýlom), resp. aj «переводческим языком» (prekladateľským jazykom) (*ibid.*).

Totožnosť syntaktických prostriedkov dvoch jazykov je vo veľkej miere odlišná, čo má za následok pri použití doslovného prekladu narušenie syntaktických noriem spisovného jazyka, dochádza k rozporu medzi obsahom prekladanej informácie a jej formou. Aj napriek tomu, že sa takýto prekladateľský postup nepovažuje práve za najvhodnejší, používa sa v prvej etape prekladateľského postupu a slúži ako východisko pri pochopení «ťažkých» elementov vo východiskom texte.

Recker I.J. (s. 7 – 8) tvrdí, že doslovný preklad je druh prekladu, kde sa uplatňuje princíp transformácie štruktúry vety bezo zmeny jej výstavby a zreteľnej inverzie slov. V prípade, ak ruská veta má analogickú štruktúru v inom jazyku a môžeme ju použiť bez narušenia gramatických noriem a logickej výstavby zmyslu, je takýto postup prijateľný. V tomto prípade nejde o preklad «slovo za slovo», kde je vonkajšia podoba cudzieho slova a ruského slova (tzv. etymologická totožnosť), alebo použitia slova v jeho základnom význame (sémantická totožnosť).

Naproti týmto tvrdeniam stoja postuláty J. Vinaya a J. Darbelneta (1987, s. 157 – 167), ktorí tvrdia, že doslovný preklad vo svojom princípe je jediný postup, pri ktorom sa plne vyrieši otázka prekladu. Ide hlavne o jazyky patriace do jednej skupiny (napr. v našom prípade – slovanské jazyky). Pri takomto prekladateľskom postupe sa však môže prekladateľ stretnúť aj so situáciami, keď doslovný preklad vedie k prekladu jednotky, ktorá v prekladovom texte má úplne odlišný zmysel, nemá žiaden zmysel, jednotka nemá obdobu v danej stylistickej rovine jazyka a pod.

Prekladateľský postup doslovného prekladu sa teda môže použiť v textoch, kde je informácia jednoduchá, teda nejde o texty odborné, kde je prítomnosť terminológie. V textoch, kde nie je možný doslovný preklad, sa lexikálne jednotky prekladajú tromi spôsobmi: 1) za pomoci ekvivalentov, priamo zodpovedajúcich originálnej lexikálnej jednotke, ktoré nezávisia od kontextu, 2) za pomoci analogických jednotiek, slov synonymického radu, ktoré vychádzajú z kontextu, 3) pomocou opisného prekladu, voľnou transformáciou zmyslového obsahu prekladanej jednotky. Na záver uvádzame zopár príkladov, kde v dôsledku doslovného prekladu môže dôjsť k nesprávnej interpretácii jednotky: *акционерное общество открытого типа (АООТ) ~ akciová spoločnosť otvoreného typu* (namiesto verejná akciová spoločnosť (v.a.s.), *закрытое акционерное общество (ЗАО) ~ akciová spoločnosť uzavretého typu* (namiesto súkromná akciová spoločnosť), *контракт на поставку комплектного оборудования ~ zmluva o dodaní komplexného zariadenia* (namiesto zmluva o dodaní investičných celkov), *контракт на строительство объекта на условиях «под ключ» ~ zmluva o výstavbe objektu podmienkou «pod kľúč»* (namiesto zmluva o výstavbe objektu spôsobom «na kľúč»), *типовой договор ~ typová zmluva* (namiesto štandardná zmluva), *согласно стандарту договора ~ v súlade so štandardom zmluvy* (namiesto v súlade s normou zmluvy).

Транспозиция. Pri skúmaní textového materiálu v RJ a SJ zisťujeme, že preklady rovnakých komponentov zmlúv sa v týchto jazykoch líšia. Keďže každý prekladateľ si volí vlastné prekladateľské postupy, sám si určuje aj podobu jednotky, ktorú má ambíciu preložiť do CJ. Niektoré jednotky sú totožné s jednotkami originálu, iné sú nahrádzané odlišnými gramatickými prostriedkami. Tieto zmeny sú často nevyhnutné pre dosiahnutie ucelenej a presnej informácie. Transpozíčné zmeny môžeme zaradiť do niekoľkých skupín a tak bližšie popísať zmeny, ktoré vznikajú v procese výberu jednotlivých adekvátnych jednotiek. Transpozíčné zmeny¹ sú spojené s nekongruentnosťou syntaktických štruktúr, tj. s divergenciou a konvergenciou v lexikálnej spájateľnosti výrazových prostriedkov (ibid.).

J. Vinay a J. Darbelnet² definujú transpozíciu ako spôsob, ktorý spočíva v zámene jednej časti reči inou, bez zmeny zmyslu celej výpovede. Tento postup sa môže používať, ako následne konštatujú, «*v medziach jedného jazyka, ako aj v procese prekladu*».

V oblasti prekladu (rovnako aj Müglová (1996)), vyčleňujú členovia školy komparatívnej štylistiky dva druhy transpozície: povinnú alebo obligatórnu a fakultatívnu transpozíciu.

Pri tomto type prekladateľského postupu ide hlavne o čo najväčšie a najpresnejšie zachovanie významovej stránky prejavu, pri určitých výrazových zmenách výpovede. Pri procese transpozície sa preto najčastejšie stretávame so zmenami slovnodruhových kategórií alebo kategórií vetných členov. Z tohto hľadiska sa vymedzujú dva druhy transpozície: slovnodruhová transpozícia a vetnočlenská transpozícia. Kým slovnodruhová transpozícia spočíva v zmene kategórie na úrovni slovných druhov medzi VJ a CJ (východiskový a cieľový jazyk) a používa sa v procese prekladu najmä viacslovných termínov (kde sa napr. adjektíva VJ transformujú na substantíva v jazyku prekladu) (*напр.: наличный платёж (Adj. + Subst.) ~ platba v hotovosti (Subst. + Subs.), платёж в кредит (Subst. + Subst.) ~ úverová platba (Adj. + Subst.), условия поставки (Subst. + Subst.) ~ dodacie podmienky (Adj. + Subst.), индекс цен (Subst. + Subst.) ~ cenový index (Adj. + Subst.), калькуляция курса валюты (Subst. + Subst. + Subst.) ~ kalkúlia devízového kurzu (Subst. + Adj. + Subst.), transpozícia vetnočlenská spočíva, ako vyplýva už z jej samotného názvu, v transformácii vetných členov na rozhraní VJ a CJ *опасно (Adv.) ~ horľavina Subj., имущественное страхование antepovnaný Atr. + Subj. ~ poistenie majetku Subj. + postpovnaný Atr.* M. Tomášek (1998, s. 105) si myslí, že použitie prekladateľského postupu transpozície môže viesť aj k opačnému sémantickému významu prekladaného spojenia.*

V.N. Komissarov (1990, s. 180 – 183) považuje transpozíciu za «*грамматические замены*» (*gramatické zámene*), ktoré chápe ako jeden zo spôsobov prekladu, pri ktorom sa gramatická jednotka originálu mení na jednotku s iným gramatickým významom v preklade. Zámene môže podliehať «*грамматическая единица ИЯ любого уровня: словоформа, часть речи, член предложения, предложение определенного типа*» (s.180). Práve u V. N. Komissarova nachádzame delenie transpozíčných posunov na dve časti a to na vetnočlenské a slovnoduhové.

Vetnočlenská transpozícia má za následok aj zmeny v syntaktickej výstavbe vety. U Komissarova (1990) sa ďalej stretávame ešte s jedným druhom transpozície, a to s transpozíciou, pri ktorej dochádza k zámene zloženého súvetia viacerými jednoduchými vetami: *Ни одна из Сторон не несет ответственности перед другой Стороной за неисполнение обязательств по настоящему Договору, обусловленное действием обстоятельств непреодолимой силы, т.е. чрезвычайных и непредотвратимых при данных условиях обстоятельств, возникших помимо воли и желания сторон и которые нельзя предвидеть или избежать, в том числе объявленная или фактическая вой-*

на, гражданские волнения, эпидемии, блокада, эмбарго, пожары, землетрясения, наводнения и другие природные стихийные бедствия, а также издание актов государственных органов ~ 1. Ani jedna zo zúčastnených strán nie je zodpovedná voči druhej strane za nesplnenie povinností plynúcich z danej zmluvy v prípade výskytu okolnosti vyššej moci. 2. Za okolnosti vyššej moci sa považujú výnimočné a neodvratné okolnosti, ktoré nevznikli z vôle a želania zmluvných strán a ktoré sa nedali predvídať, alebo ktorým sa nedalo vyhnúť. 3. Sú to: vyhlásená alebo faktická vojna, občianske nepokoje, epidémie, blokáda, uvalenie embarga, požiare, zemetrasenia, povodne a iné prírodné živly rovnako ako aj vydanie nariadení štátnych orgánov. V tomto prípade môžeme vidieť, ako sa jedno zložené súvetie v procese transpozície mení na tri jednoduché vety.

Z uvedeného vyplýva, že transpozíciu môžeme chápať ako medzijazykové posuny štruktúr lexikálnych jednotiek, ktoré sa realizujú v gramatickej zmene fungovania jednotiek v cieľovom jazyku. Zámena slovných druhov alebo štylistických kategórií má v tomto PP za následok invariantnosť informácie. Tento prekladateľský postup uplatňujú prekladatelia viac-menej intuitívne.

Modulácia ako jeden z prekladateľských postupov patrí do skupiny gramatických postupov a používa sa v prípadoch, keď doslovný alebo transponovaný preklad má za následok gramaticky správny, ale v konečnom dôsledku opačný význam v jazyku prekladu. Dochádza tu k zmene výstavby textu a jeho lexikálnych prostriedkov, čím je docielená zmena alebo presun hľadiska.

A. Hajiková (2005, s. 14) chápe moduláciu ako prekladateľský postup, pri ktorom dochádza k vzájomnému pôsobeniu sémantických metód intrasemiotického prekladu medzi dvomi jazykmi. Sémantická metóda posudzuje dvojité vzťah, a tým je *psychologický vzťah*, čiže vzťah medzi jazykovým znakom a abstraktným pojmom, a *lexikálny vzťah*, čiže vzťah obsahu a rozsahu právneho prejavu k označovanej skutočnosti. Ďalej uvádza, že *modulácia je prirodzene prekladateľský postup, ktorý nefunguje len na úrovni termínu, ale hlavne na úrovni rozsiahlejších prejavov právneho jazyka, ako sú slovné spojenia, jazykové šablóny, ale i celé vety alebo časti textu (ibid. s. 15).*

J. Vinay a J. Darbelnet zaraďujú moduláciu k nepriamym typom prekladu. Tento PP chápu ako transformáciu, ktorá sa dosahuje za cenu zmeny uhla pohľadu, často aj kategórie myslenia.

V.N. Komissarov však zaraďuje moduláciu k lexikálno-sémantickým postupom, z čoho vyplýva aj jej ďalšia charakteristika, a konkrétne, že pri modulácii dochádza k lexikálno-sémantickým zmenám, čo umožňuje konštatovať, že mo-

dulácia je do určitej miery istým druhom voľného prekladu. Autor (1990, s. 174) charakterizuje moduláciu ako «*spôsob prekladu lexikálnych jednotiek originálu pomocou využitia jednotiek jazyka prekladu, ktorých význam nie je totožný s významom pôvodných, ale konečný význam môže byť správny za použitia konkrétnych typov logických transformácií*» (prel. A. S.). Pri využití metódy modulácie majú príčinnno-následné vzťahy širší charakter, ale logická súvzťažnosť medzi dvomi pojmami sa vždy zachováva (ibid. s. 177).

Francúzsko-kanadská škola porovnávacej štylistiky (Vinay, Darbelnet, Blanc) sa pokúsila definovať moduláciu ako prevod sémantickej stránky právneho prejavu vo východiskovom jazyku do zodpovedajúcej sémantickej stránky v cieľovom jazyku za použitia primeraných výrazových prostriedkov (Šavelová, 2003, s. 35).

Rovnako ako pri transpozícii, aj pri modulácii vyčleňujú predstavitelia školy porovnávacej štylistiky (1987, s. 157–167) moduláciu fakultatívnu /voľnú a povinnú/ obligatórnu.

Rozdiel medzi týmito dvomi typmi vidia autori v stupni použitia. Obligatórna modulácia je charakterizovaná ako nespočetnekrát sa opakujúca a úzom ustálená. Voľná modulácia v sebe nesie absenciu ustálenosti, ale môže kedykoľvek prejsť do pozície obligatórnej vo chvíli jej vysokého stupňa použitia, alebo keď bude predstavená v pozícii jediného riešenia výberu prostriedkov. Modulácia v ich ponímaní má viac prejavov, ktoré sa realizujú v množstve konkrétnych logických transformácií.

Zmluvy v RJ (rovnako aj v SJ, ak ide o proces oračný) často obsahujú miesta, kde je nevyhnutné tento postup uplatniť: *Покупатель обязуется открыть в течение тридцати дней после подписания настоящего Контракта... ~ Купи́júци са завя́зује, же до тридцати́ днй од подпи́сания (в прие́бу тридцати́ днй по подпи́сани́) те́то Змлу́вы...* Často sa postup modulácie uplatňuje v prípadoch, kde sa pasívum vo vete východiskového textu mení na aktívum vo vete cieľového jazyka: *Претензии́ могут быть́ зая́влены в течение́ 1 месяца́ со дня́ прие́мки работ ~ Námietý са мо́žu **vzniést** в ле́хоте 1 месяца́ од д́на превзати́я пра́ц, Подря́дчик отве́чает за мате́риал **полу́ченный** от Зака́зчика ~ Zhotoviteľ nesie zodpovednosť za matériál objédnávatel'a. Кварты́ра полно́стью **обору́дована** ~ Byt **ма́** **контпле́тне за́риадене́.***

Permutácia ako prekladateľský postup je pomerne častý jav, je však sprevádzaná aj rôznymi inými gramatickými a lexikálnymi zámienami a prejavuje sa najmä na rovine slovosledu.

L.S. Barchudarov vo svojej publikácii «*Язык и перевод*» definuje permutáciu ako jeden z typov prekladateľských transformácií a považuje ju za «*zmenu poradia jazykových elementov v texte prekladu v porovnaní s textom originálu*» (1975, s. 191, prel. A. S.). Za elementy, ktoré podliehajú zmenám poradia považuje slová, slovné spojenia, ale aj časti zložených súvetí a samostatné vetné celky vo výstavbovej štruktúre textu. Permutáciu ďalej chápe ako najjednoduchší postup v procese prekladu, keďže ako uvádza, ide o «*zmenu poradia slov a slovných spojení v štruktúre vety*» (ibid.).

Výskum porovnávania znenia zmlúv v RJ a SJ priniesol určité nezrovnalosti v organizácii výstavby viet. Ako rezumé z toho vyplýva, že v procese prekladania zmlúv je istý posun v slovoslede nevyhnutný kvôli zachovaniu východiskovej informácie, a to tak, aby jej znenie podliehalo zákonitostiam cieľového jazyka a jeho všeobecne platnému úzu. Stretávame sa s inverziou rozvitou aj s inverziou minimálnou. Rozvitú inverziu chápeme ako podstatný odklon od výstavby vety v cieľovom jazyku v porovnaní s konštituentmi východiskového jazyka a minimálnu ako relatívne malú zmenu pozície konštituentov výpovede.

Keďže slovosled v slovenčine nie je totožný so slovosledom ruského jazyka, je preto prirodzené, že v dvoch rovnakých typoch zmlúv nachádzame pomerne veľký výskyt permutácií.

Príklady minimálnej miery permutácie:

RJ	SK
<i>договор¹ купли-продажи²</i>	<i>kúpnopredajná² zmluva¹</i>
<i>договор¹ поставки²</i>	<i>dodacia² zmluva¹</i>
<i>договор¹ дарения²</i>	<i>darovacia² zmluva¹</i>
<i>договор¹ займа²</i>	<i>nájomná² zmluva¹</i>
<i>Места, на которые невозможно нанести маркировку, должны иметь не менее двух металлических бирок с указанным¹ выше² чётким текстом маркировки.</i>	<i>Kusy, na ktoré sa nedá nanieť označenie, musia mať najmenej dve kovové visačky s hore² uvedeným¹ zreteľne vyznačeným textom.</i>

Rozvitý typ permutácie v sebe nesie odklon prvkov, ktorý sa prejavuje v premiestnení jednotiek z jednej časti vety do druhej (z konca na začiatok, zo strednej časti na koniec vety a opačne).

Príklady rozvitej permutácie:

RJ	SK
<p><i>Маркировка¹ на каждом ящике² с грузом³ должна наносится на двух противоположных сторонах и сверху ящика.</i></p> <p><i>С момента подписания Контракта все предыдущие переговоры и переписка по нему теряют силу.</i></p>	<p><i>Na každej debne² s nákladom³ sa označenie¹ musí naniesť na dve protilahlé strany a na vrch debny.</i></p> <p><i>Od okamihu podpísania Zmluvy strácajú platnosť akékoľvek predchádzajúce rokovania a korešpondencia.</i></p>

Pri charakteristike prekladateľských postupov, ktoré sa uplatňujú v prekladovom procese obchodno-právnej dokumentácie z RJ do SJ, sa v praxi uplatňujú aj komplementárne, doplnkové postupy, ku ktorým patrí *expansion a redukcia* (bližšie pozri: Barchudarov, Komissarov, Fitterman, Levická či iní).

S.G. Barchudarov (1975, s. 220 – 225) vo svojom modeli a charakteristike prekladateľských postupov pri pojme *expansion (добавление)* uvádza, že «*причину невытнотности лексикальной экспансии в тексте прекалду могут быть различные*» (s. 220, prel. A. S.). Jednou z týchto príčin môže byť formálna absencia prenosu sémantických prvkov («*формальная невыраженность семантических компонентов словосочетания в ИЯ*») (ibid.).

A.D. Švejcjer («Перевод и лингвистика», s. 120 a nasl.) uvádza za príčinu *expansion* syntaktickú reorganizáciu, teda reorganizáciu štruktúr vety pri takom preklade, ktorý si vyžaduje doplnenie do viet istých doplnujúcich prvkov. Nezáriedka sa *expansion* používa ako nevyhnutná transformácia významov určitej jednotky v texte prekladu. Jednotka, ktorá je v pôvodnom texte vyjadrená gramatickými prostriedkami, sa do textu prekladu transformuje pomocou lexikálnych prostriedkov.

V.N. Komissarov sa tiež vyjadruje k pojmu *expansion*. Uvádza, že široké využitie v procese prekladu nachádza PP *expansion*. Mnohé zmyslové elementy, ktoré neboli vyjadrené v origináli, musia byť vyjadrené v preklade za pomoci

¹ D. Múglová ich nazýva aj ako syntaktické a lexikálne parafrázy a zaraďuje ich medzi kompenzačné výrazové posuny. Delí ich na obligatorne a fakultatívne, pričom medzi obligatorne radí systémovo podmienené — lexikálna divergencia a medzi fakultatívne zaraďuje štylisticky podmienené transpozície (1996, s. 81).

² Вине Ж.-П., Дарбельне Ж.: ТЕХНИЧЕСКИЕ СПОСОБЫ ПЕРЕВОДА (Вопросы теории перевода в зарубежной лингвистике. М., 1978 (с. 157 -167).

doplňkových lexikálnych jednotiek. Pri výbere toho-ktorého komplementárneho prvku v konkrétnom prípade sa dôraz kladie na prekladateľa.

V konečnom dôsledku je možné expanziu zjednodušene chápať aj ako zvýšenie počtu vetných členov, resp. jednotlivých slov.

V našom skúmanom materiáli sa najčastejšie prejavuje pri preklade ruských viet obsahujúcich prechodníky a trpné prídavia do SJ vedľajšími alebo vzťažnými vetami. Na ilustráciu uvádzame niekoľko príkladov vyexcerpovaných z komisionárskej zmluvy: *К форс-мажорным обстоятельствам относятся события чрезвычайного характера, не зависящее от воли сторон, которые нельзя ни предвидеть, ни предотвратить разумными мерами ~ Za okolnosti vyššej moci sa považujú udalosti výnimočného charakteru, ktoré nezávisia od vôle strán a ktoré nie je možné predvídať ani odvrátiť náležitými opatreniami. Если одна из нескольких сделок не совершается по вине комитента, он выплачивает комиссионеру причитающиеся ему вознаграждение и компенсирует понесённые расходы ~ Ak sa aspoň jedna z niekoľkých transakcií neuskutoční z viny komitenta, komitent platí komisionárovi náležité platby, ktorými kompenzuje straty spojené s danou transakciou.*

Redukcia je voči expanzii jav opozitný. V procese prekladu sa redukujú najmä slová bez sémantického významu, teda tie, ktoré ak sa pri preklade vynechajú, v konečnom dôsledku nenarušia excerpciu informácie. S.G. Barchudarov (s. 229) uvádza, že redukovaním zbytočných formálnych prvkov východiskového textu má prekladateľ možnosť pristúpiť ku kompresii, t.j. ku skráteniu ich celkového objemu. Ako príklad redukcie uvádzame časť kúpno predajnej zmluvy, v ktorej je zjavné skrátenie počtu slov v preklade (pomer slov RJ k SJ je 41 : 34), pri zachovaní zmyslu podávanej informácie:

Предприятие... (название), именуемое в дальнейшем «Продавец», в лице своего полномочного представителя...(ф.и.о., должность лица, подписывающего контракт), с одной стороны, и организация...(название), именуемая в дальнейшем «Покупатель», в лице своего полномочного представителя...(ф.и.о., должность лица, подписывающего контракт), с другой стороны, заключили контракт о нижеследующем: ~ Podnik...(názoV), ďalej len Predávajúci, v zastúpení...(meno a funkcia právnickej osoby), na jednej strane, a organizácia...(názoV), ďalej len Kupujúci, v zastúpení...(meno a funkcia oprávnenej osoby), na strane druhej, uzavreli zmluvu o nasledovnom:...

Výňatok z klauzuly o rozhodcovskom konaní (pomer 8 : 6): *Размер штрафа не подлежит изменению в арбитражном порядке ~ Výšku pokuty nemôže zmeniť ani arbitráž.*

Jav redukcie sa vyskytuje viac v prípadoch RJ voči SJ pri jednoduchých vetách. Expanzia, naproti tomu (v pozícii SJ – RJ) sa vyskytuje pri preklade z ruštiny.

Ako vyplýva z vyexcerpovaných príkladov, pri preklade zmlúv sa vyskytuje často viacero prekladateľských postupov naraz.

Ako je vidieť, gramatické postupy v predmetných textoch sa vyskytujú pomerne často. Pri preklade takéhoto druhu textov by mal prekladateľ zohľadniť všetky špecifiká vyplývajúce z kontextových jednotiek, aby nedošlo k transformácií informácie a tým aj posunom na logicko – formálnej rovine. Pri preklade je najdôležitejší obsah informácie a ten sa reprodukuje práve pomocou zohľadnenia a použitia prekladateľských postupov, ktoré neraz tvoria jadro problému práce prekladateľa.

Literatúra

1. Бархударов Л.С. Язык и перевод. Москва: Международные отношения, 1975.
2. Федоров А.В. Основы общей теории перевода (лингвистические проблемы): Для ин-тов и фак. иностр. яз. Учебное пособие. – Москва: Высшая школа, 1983.
3. Najiková A. Slovenská a anglická terminológia EÚ- prekladateľské postupy. In: Odborný preklad I. Bratislava: Anapres, 2005. ISBN 80-89137-08-3.
4. Комиссаров В.Н. Теория перевода. – Москва: Высшая школа, 1990.
5. Muglová D. Preklad v teórii a praxi cudzojazyčnej výučby. Nitra: Vysoká škola pedagogická, 1996. ISBN 80-8050-427
6. Рецкер Я.И. Что же такое лексические трансформации? «Тетради переводчика» № 17. – Москва: Международные отношения, 1980.
7. Швейцер А.Д. Перевод и лингвистика (Газетно-информационный и военно-публицистический перевод). Москва: Воениздат, 1983.
8. Tomášek M. Překlad v právní praxi. Praha: Linde, 1998.
9. Вине Ж.-П., Дарбельне Ж. Технические способы перевода (Вопросы теории перевода в зарубежной лингвистике). – Москва, 1987.

ХАРАКТЕРИСТИКА ВИБРАНИХ ГРАМАТИЧНИХ СПОСОБІВ ПЕРЕКЛАДУ (НА МАТЕРІАЛІ ЕКОНОМІЧНИХ І ЮРИДИЧНИХ ТЕКСТІВ).

А. Стецова

Анотація

В статье кратко охарактеризованы основные типы грамматических переводческих трансформаций, встречающихся в текстах экономического и юридического содержания. Способы перевода иллюстрируются на материалах, извлеченных из договоров.

Ключевые слова: грамматические способы, пермутация, экспансия, редукция, дословный перевод, модуляция.

**FEATURES OF SELECTED GRAMMATICAL MEANS OF
TRANSLATION (BASED ON ECONOMICS AND LEGAL TEXTS)**

A. Stietsova

Summary

In article we can find the short characteristics of primary types of grammatical translation tactics, which are exists in commercial and law texts. Translation tactics are well-founded by the materials from contracts.

Key words: grammatical tactics, permutation, expansion, reduction, word-of-word translation, modulation.